

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, poštni predal št. 168.

Naslov za telegrame: »Naprejek«, Ljubljana.

Čekovni račun št. 13.807.

NAPREJ

Stane mesečno Din 25.—
za inozemstvo Din 35.—

Oglasi:

Prostor 1×55 mm 60 par. Mali oglasi: beseda
60 par, najmanj 5 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne
priobčijo. — Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Glasiło Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik VI., štev. 48.
Četrkova
»Naprejek« št. 168
Izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasiło
Kmetko-delavske zveze
Stane letno 60 Din — mesečno 5 Din

»Naprejek« kot dnevnik izhaja za-
časno neredno in velja od 1. decem-
bra dalje toliko, kolikor izide številka.
Številka na 2 straneh Din 1.—
Številka na 4 straneh Din 1.50

Volitve!

Približno po dveh letih, februarja
1925, bo proletariat zopet za trenutek
odločilni faktor v državi. Tiščali bo-
mo volilno kroglico v roki in razmiš-
ljevali, kako bi jo najbolje porabili,
da bi mogli opravičeno pričakovati
največ uspeha.

Dve leti bosta kmalu pretekli od
časa, kar smo delavci zadnjič odločali
o svoji usodi. Slabo smo odločili!
Vedno se govori, da je od našega na-
roda 90% delavnega ljudstva, torej
pretežno večina, slovenski proletariat
pa ni poslal v parlament niti enega
svojega poštenega zastopnika. Po-
udarjam: poštenega, to je takega, ki
bi si ga bili sami izbrali in se zanj
odločili, ki ga nam ne bi bila vsilila
kaka zelena miza, ki se naj potem
imenuje pokrajinski odbor, zbor za-
upnikov ali kakorkoli.

Ker nismo poslali slovenski delavci
nobene svojega zastopnika v par-
lament, smo ostali brez kontrole nad
državno upravo. V tem času je re-
akcija posebno dvignila glavo, zadnji
dve leti je grozovito narasla brezpo-
selnost, na drugi strani pa osemurnik
ni dal miru gospodi pri vladnih jas-
lih. Za vojsko in mornarico so šle
milijarde, v istem času pa so metali
bolnike iz bolnic. Za poplavljenice ni
bilo podpore, za slovesna ustoličenja
patriarhov in škofov je bilo denarja
dovolj. Za brezposelne, državne na-
stavljenice, invalide, upokojence je
vsem finančnim ministrom zmanjkalo
denarja, v velikih palačah in razkoš-
nih stanovanjih se je brigala gospoda

za stanovanjsko vprašanje na ta
način, da je stanovanjski zakon
najprej poslabšala, potem pa sploh
ukinila. Prometni ministri vseh barv
so z lahkim srcem dovoljevali polo-
vične in četrtinske vožnje na želez-
nicah sokolom, orlom in orjunašem,
če so pa hoteli imeti delavci iste ugod-
nosti — ni bilo za to »zakonite pod-
lage«. In takih krivic se je zgodilo
delavcem mnogo, končno so jih začeli
z Orjuno še pretepavati in streljati.
Delavci naj se spomnijo pri volitvah
na 1. junij v Trbovljah in ne bo se
jim težko odločiti, kako naj volijo!

To je le površna slika jugoslovans-
ke reakcije. Take »uspehe« doseže
delavstvo vedno, kadar se »nič ne
briga za politiko« in prepušča svojo
usodo drugim, ki odločajo potem brez
delavstva zoper delavstvo.

Take in podobne misli bodo rojile
vsakemu poštnemu delavcu po glavi.
Pri tem bo marsikateri premišljeval
in ugibal, kako bi si delavci izboljšali
svoj položaj v državi.

Najboljše bi bilo, da bi bil ves pro-
letariat strnjen v enotne, močne or-
ganizacije — saj imamo vendar vsi
enake težave in enake težnje! Taka
»enotna fronta« bi pri volitvah veliko
pomenila, po volitvah bi pa v parla-
mentu veliko koristnega dosegla.

Ne smemo pa biti sanjači, dejanski
položaj je drugačen, delavstvo je raz-
cepljeno. Zaradi tega prihaja zdaj
veliko apostolov med proletariat, ki
pridigujejo o »enotni fronti«. Ves čas
od zadnjih volitev pa doslej, ni bilo
nobene, ki bi bil videl tudi potrebo
organizacijskega edinstva. Vedno še-
le tik pred volitvami se prikažejo ta-
ki apostoli in na dolgo in široko pri-
povedujejo o potrebi in koristi sloge
med proletariatom. Pri tem izjavlja-
jo večinoma vsi, da jim ne gre za man-
date, le ubogo delavstvo vidi, ki se
tem apostolom tako »smili«. Za de-

lavske koristi v besedah in pred vo-
litvami bi taki apostoli kar sami sebe
zrezali, tako se zdi človeku. Kako je
tem ljudem v resnici delavstvo pri
srcu, je razvidno iz tega, da so to
ravno isti ljudje, ki so svojčas iz enot-
ne stranke ozir. organizacije delav-
stva napravili dve, ki so ustanovili
več novih delavskih listov ali para-
lelnih organizacij, namesto, da bi iz-
boljšali in okrepili tisto, kar je že ob-
stajalo, čeprav je bilo morda pomanj-
kljivo. Iz tega razloga gledamo mi
na vse enotnofrontarske volilne akcije
precej nezaupljivo, ker se nam zdi,
da se pod plaščem enotne fronte pro-
letariata skrbno skrivajo koristolov-
ski nameni posameznikov, ki bi radi
ob tej priliki kovali svoj osebni poli-
tični kapital.

Kakor sem že omenil, se ravno od
teh ljudi nobeden ni brigal po zad-
njih volitvah za enotnost delavskih
organizacij, marsikateri pa so neenot-
nost še pospeševali, in sicer ravno v
dobi zadnjih dveh let, ki sta prinesli
delavstvu toliko razočaranj. Delav-
stvo to samo čuti in si res želi enot-
nega nastopa proti kapitalistični fron-
ti. Delavci v tovarnah, rudnikih in na
kmetih si predstavljajo enotni nastop
preprosto, nesebično, idealno, skoro
že naivno, brez vseh diplomatskih in
advokatskih trikov — kratko: pošte-
no, kakor so sami poštene.

Ampak že veliko dobrih načrtov za
revno ljudstvo se je spremenilo v či-
sto nekaj nasprotnega, kakor je bilo
namenjeno. Tako je lahko nevarna
tudi enotna fronta. Delavstvo si enot-
ne fronte želi, pa brez onih mešetar-
jev, ki so organizacijsko edinstvo raz-
bili. Dokler bodo, posebno še pri vo-
litvah, zedinjevali proletariat tisti, ki
so prej njegove organizacije razbijali,
toliko časa smo gotovo upravičeni mi-
sliti, da so vse volilne enotnofrontar-
ske akcije samo — lov za mandati, in

ne moremo zaupati, da gre le za to,
kar se poudarja: samo za delavske
koristi.

Se drug razlog imamo, ki govori, da
danes enotne fronte ne moremo kar
tako sprejeti. Delavstvo živi v slabih
razmerah. Če bi se ustvarila enotna
fronta delavskih strank le z zahteva-
mi socialno-gospodarskega značaja in
socialne zakonodaje brez posebnega
poudarka programatičnih točk, bi s
takim volilnim programom precej
ustregli masam. Odločilne večine v
parlamentu pa zaenkrat ne bi dose-
gli, če bi bilo s takim programom iz-
voljenih tudi 10 poslancev na Sloven-
skem. Zato bi morda dosegli kakšno
drobtinico, masa bi pa hotela takoj
imeti izpolnjen ves program. Ker te-
ga ne bi mogli doseči, bi nasprotniki
prav lahko prepričali nezavedneže,
da so vse stranke enotne fronte zanič,
brezbrižnost napram organizacijam
bi postala še večja kakor danes.
Brezbrižnosti delavstva do organizacij
je pa kapitalist najbolj vesel, ker mu
največ koristi, brezbrižno delavstvo
lahko namreč najbolj izmožgava.

Če je komu res mar za delavske
koristi, se bo tudi izven volilne dobe
zavzel za edinstvo v delavskem giba-
nju, to je za organizacijsko edinstvo.
Disciplinirane enotne organizacije
moramo doseči, tega v volilnem boju
ne moremo nikdar dovolj poudarjati.
Priti s pomočjo enotnih organizacij
do zastopnikov v parlamentu, to je
najvažnejše in največje vrednosti. Po-
slanec, za katerim bodo stale močne
organizacije, bo v reakcionarni državi
lahko kaj dosegel, ker bo lahko na-
stopil v imenu zavednega proletariata.
Nikakor ne podcenjujemo pomena de-
lavskih poslancev v parlamentu, nih-
če pa nas ne bo mogel odvrti od
našega prepričanja o pomenu organi-
zacij za volitve, parlamentarno delo
in večji vpliv v državi.

LISTEK.

Pravica, posvetni zakoni, božji služabniki.

(Iz Cankarjevega »Hlapca Jerneja«.)

Hlapec Jernej je vprašal študenta:
»Štirideset let je delal Jernej, štiri-
deset let je Jernej zidal, Bog je blago-
slovil Jernejevo delo, da je obrodilo
obilan sad, stoterin in tisočeren. Če-
gavo je delo, čegav je sad? — to mi
zdaj povej! Katera posvetna postava
in katera božja zapoved je naredila,
da nimam, kamor bi legel, ko sem
nakosil sena, da bi bila, če ga nako-
pičim gora, višja od Ljubljanskega
vrha? In da nimam skorje kruha, ko
sem napolnil in nabasal egiptovske
hrame z ržjo, pšenico in ajdo? Uče-
njak, to mi zdaj povej!

Študent je spoznal in razumel in
se je veselo zasmel.

Jernej, tako je naredila posvetna
postava: Jernej bo zidal hišo in kadar
bo dozidal: gospodar na peč, Jernej
čez prag; Jernej bo oral in bo sejal
in bo žet: gospodarju žetev in kruh,
Jerneju kamen; Jernej bo kosil in
Jernej bo mlatil, Jernej bo spravljaj
seno in slamo, in ko bo napolnil ske-
denj in podstrešje in hlev: gospodar

na mehko posteljo, Jernej na trdo ce-
sto; postarala se bosta gospodar in
Jernej: gospodar bo sedel na zapečku
in si bo palil pipo in bo prijetno dre-
mal; Jernej se bo skril za hlev in bo
poginil na gnili stelji. Tako je nare-
dila posvetna postava. Božja zapoved
pa je naredila: trpi krivico, Jernej,
in kadar te udari sosed na desno lice,
ponudi mu še levo; in če ti ugrabi
suknjo, daj mu še srajco!

»Lažeš!« je vzkliknil Jernej. »Bog
ni naredil krivice!»

Jernej je šel nato iskat pravico k
županu, ni je našel. Bogati kmetje v
krčmi so se mu smejali. Otroci so
metali kamenje za njim. Na sodišču
v treu ga je sunil sluga preko praga.
V Ljubljani so mu rekli na sodišču:
»Ne prerokajte se s pravico, kakor je;
ljudje so jo ustvarili, ljudje so ji
dali silo in oblast. Kadar
vas biča, upognite hrbet in za-
upajte v Boga; če spremeni (pra-
vica) obraz, obrnite se stran in
ne iščite opravlja z njo. Tako premi-
slite in pojdite z Bogom.« Jernej ni
obupal, šel je na Dunaj, da pred ce-
sarjem doseže pravico. K cesarju ga
niso pustili, temveč so ga poslali v
njegovo občino.

Jernej je mislil: pri Bogu bom po-
iskal pravico in je stopil k župniku,
ki je božji služabnik, da mu razloži

božjo besedo in razsodi pravdo po
božji pravici.

Povedal je župniku, da išče pravice,
župnik pa mu je odgovoril:

»Ne tako, Jernej! Veliko hudega
so ti storili, nekrščansko so ravnali s
teboj — ampak odpusti jim, kakor je
Bog odpustil tistim, ki so ga prega-
njali!»

Jernej je odgovoril s trdim glasom
kakor nikoli poprej:

»Ne govorim o usmiljenju, o odpu-
šljanju nič — o pravici govorim! Raz-
sodite po božji besedi, po naukih nje-
govih in zapovedih! Služabnik božji
ste, iz vaših ust bo govoril, z vašim
jezikom! Ali je Bog na moji strani,
ali je na strani krivičnih sodnikov —
to razsodite!»

»Hude in krive so tvoje misli, Jer-
nej!»

»Razsodite!»

»Ukloni se, Jernej, tudi krivici se
ukloni; Bog bo sodil!»

»Neskončno je pravičen — kje je
njegova pravičnost? Ali je dom moj
po njegovi pravici, ali čegav je? To
naj razsodi, to mi povejte, ki ste nje-
gov apostoli!»

Trd in osoren je bil Jernejev po-
gled, kakor od hrama njegov obraz;
vsa bridkost je izginila iz srca in vse
zaupanje.

»Ali je pravica pri Bogu, ali je ni?»

»Bogokletne so tvoje besede, Jer-
nej!« se je zgrozil župnik in je stopil
za korak nazaj, zakaj strah ga je bilo.

»Če stopiš pred Boga, ne tiraj stojé,
temveč poklekni in prosi in jokaj!«
»Ne bom prosil in ne bom jokaj,
moja pravica je božja pravica; kar je
sam ustanovil, ne bo razdiral, kar je
govoril, ne bo tajil! Dolžnik je moj;
ne kličem — stojim pred njim in tir-
jam! Razsodite! Tisto besedo recite,
ki sem čakal nanjo toliko grenkih
dni: ali je pravica, ali je ni — ali je
Bog, ali ni Boga!»

Ob takih besedah je župnik vztre-
petal, iztegnil je trepetajočo roko in
je stopil nazaj do zida.

»Stran, nevernik!»

Se je čakal Jernej, gledal je s
svetlo strmečimi očmi.

»Stran, bogokletnik!« je vzkliknil
župnik.

Počasi se je okrenil Jernej in je
šel.

Ob šesti obletnici Cankarjeve smrti
(11. t. m.) naj slovenski proletariat
(hlapec Jernej) premišljuje, kako bo
prišel do pravice nad kapitalizmom
(gospodarjem). Ne advokat, ne sed-
nik, ne cesar, ne duhovnik mu ne bo
pomagal, sam si mora pomagati do
svoje pravice!

Zato bodo delavei dosegli le toliko, kolikor se bodo sami potrudili, in sicer bodo več dosegli potem enotnih organizacij, kakor enotnih volilnih front.

Lovro Klemenčič:

Preko razkola k združenju org. proletariata.

Razpad Neodvisne delavske stranke.

Že v zadnjem članku sem omenil, kako nepravilno je bila sklicana ustanovna konferenca te stranke v Beogradu: »na vrat na nos«, kakor pravijo Srbi. Pri samem rojstvu je to napol mrtvo rojeno dete po krivdi Moše Pijade in njegovih somišljenikov pokazalo, da to ni obnovev razredno zavedne proletarske stranke, ki je imela v Srbiji tako slavno preteklost, temveč da je to nova tvorba enostransko orientirane sekte, ki bo še bolj razdvojila delavske vrste in vnesla med socialiste še večje zmešnjavo.

Zaradi malega prostora bo dovolj, če samo naštejemo glavne napake, ki so jih Moša Pijade & komp. zavedno ali nezavedno naredili že pri sami ustanovitvi.

Napačno so začeli sestavljati program, ki je bil napisan na dan konference. Kakor znano, je srbska socialna demokracija, ali poznejša njena naslednica KSJ imela marksističen, dobro stiliziran znanstveni del programa, ki je bil dopolnjen na Vukovarskem kongresu in razmnožen v najmanj 30.000 izvodih znan vsem zavednim članom.

Ustanovitelji NDS so pa šli molče preko 30letne tradicije socialističnega gibanja v Jugoslaviji; delali so, kakor da ni bilo še nobenega delavskega kongresa, še nobenega programa in skrupulaci so čisto nov »znanstveni« del programa, ki je poln malomeščanskih predsodkov, a v prvotni stilizaciji celo poln reakcionarno-nacionalističnih sentenc. Kako je bilo mogoče utajiti kongres zedinjenja in Vukovarski kongres? To je bilo mogoče samo zato, ker se glavni iniciatorji, Moša Pijade in Triša Kaclerović v duši niso strinjali s dalekosežnimi sklepi obeh kongresov in so hoteli, da bi zadovoljili svoje ambicije, ustanoviti nekaj povsem novega.

Čemu so oni iz temelja spremenili strankin statut, ki ga je izdelal in odobril veličastni kongres iz cele Jugoslavije?

Statut so spremenili v njegovih osnovnih točkah samo zato, da bi zagotovili svoji klikki iz Beograda nadvlado v strankini organizaciji. Vukovarski statut je dal vsaki pokrajini proporcionalno njeni organizaciji zastopstvo v centralnem strankinem svetu. Kongres je bil že takrat mišljenja, da v kolikor ta propore ni popolnoma uveljavljen, se mora uveljaviti na bodočem kongresu.

Ves novi statut (pravilnik) NDS je prirojen tako, da ima klika v Beogradu zagotovljeno vedno odločilno besedo in vodstvo. Proti temu praktično ne bi nikdo ugovarjal, če bi bilo to vodstvo v Beogradu v resnici sposobno samo voditi vso politiko, če bi bilo to vodstvo resnično revolucionarno, da bi mu bilo mogoče poveriti absolutno vodstvo stranke, če bi to vodstvo bilo resnično internacionalno, da bi članstvo bilo lahko brez večjih skrbi za politiko svoje stranke. Toda tudi v tem slučaju bi bilo teoretično nedopustno in proti principom proletarske demokracije, da se zdelo absolutistično centralističen pravilnik v takem času, ko je delavstvo v razsulu, kapital vrši ofenzivo, a delavska politika tako komplicirana in težavna, kakor še nikoli.

Kaj pa pomeni absolutistični centralizem v statutu stranke, katere vodstvo je pograbila proti volji večine mala klika avanturistov, kakor je Moša Pijade in oportunistov, kakor je Triša Kaclerović in politikov, kakor je Rajko Jovanović, sorodnik slavnega radikala Ljube Jovanovića, to bo vedel vsakdo, ki pozna a b c politike.

Ta klika se v svojem »internacionalizmu« še ni povzpela do višine, da bi smatrala delavce vseh narodnosti

Potem organizacijskega edinstva razredno zavednega delavstva do zmage!

J. P.

za enakopravne in enakovredne članke stranke. Po njihovem mišljenju so slovenski, hrvaški in drugi nearbski delavei vsi oportunisti, slični kakor proglašajo beograjska buržuazna klika ves slovenski in hrvaški narod za antidržaven element.

Zato je statut Neodvisne delavske stranke prav tako šovinistično centralističen, kakor je vidovdanska ustava hegemonistično centralistična.

V dolgovremnem programu Neodv. del. stranke ni odgovorjeno jasno niti na eno velikih sodobnih mednarodnih delavskih vprašanj, niti na eno zmed perečih vprašanj jugoslovenskega delavstva.

Pisci tega programa niso mislili pri sestavi na to, kaj je potrebno propagirati med delavstvom, da postane njegova razredna zavest jasnejša, temveč so mislili na to, kaj bo rekla buržuazija pri objavi tega programa.

Kako naivno malomeščansko mišljenje! Triša Kaclerović si je pač naivno predstavljal, da bo priboril s tem legalnost stranke, »ako po koju reč metne u nutra i zbog buržuazije«. Tako je bilo v prvotni stilizaciji, da se stranka bori za »narodno edinstvo«. To je bilo vstavljeno, »da bi buržuazija rajša priznala stranko«.

Ko je delegat iz Slovenije opozoril sodruge, da je bil pod krinko borbe za narodno edinstvo proglašen zakon o zaščiti države, bile razgane delavske organizacije ter se je vršilo največje nasilje nad delavskim razredom in potlačeni narodnostni, so mu iniciatorji odgovorili, da sabotira ustanovno konferenco!

Potrebno bi bilo napisati celo brošuro o postopanju beograjske Moše Pijadine klike pri ustanovitvi stranke in to v vseh jezikih, da ne bi samo naši delavci, temveč tudi mednarodni proletariati imel jasno sliko o oportunizmu in avanturizmu klike, ki sebe nazivlja edino ortodoksno komunistično stranko v Jugoslaviji in ki proglašajo po vrsti vse na kongresih izvoljene zaupnike za oportuniste.

Nastop Neodvisne delavske stranke pri volitvah je še bolj razgalil malomeščansko mentaliteto klike. Ko jim je bila zbranjena konferenca, so sploh za dober mesec zgubili glave. Potem so se naenkrat zmislili, da je proletariati na Slovenskem še premalo zrel, da bi nastopil pri volitvah. Motive te njihove misli, ki je slučajno, morebiti pa ne slučajno, bila silajno v prid radikalski politiki, ki je stremela pridobiti 2 mandata v Sloveniji, kakor smo že zadnjič povedali — kako je to bilo, bi nam lahko bolj natančno povedal eden glavnih voditeljev klike, Rajko Jovanović, sorodnik Ljube Jovanovića, radikalnega šefa.

Toda tudi po drugih krajih je nastop vodilne klike izzval še večji razkol med že itak raztelesenim delavstvom. Ni čuda, da so s takim postopanjem in s svojo vodenjo malomeščansko volilno akcijo odtujili še tiste proletarce, ki so ostali zvesti razrednemu boju, navzlic silnemu buržuaznemu terorju.

Glasovi, ki jih je dobila stranka od starih svojih pristašev, so bili oddani v dobri veri, da vodilna klika zgine s površja, čim se vrnejo stari voditelji iz zapora.

Ali vodilna klika, ki ves čas, odkar je potom raznih pučev dobila vodstvo v svoje roke, ni mislila na drugo, kakor sistematično uničiti vse, kar a priori ne odobrava take klikško oportunistične politike in se je dobro zabarikadirala v stranki. Kot funkcionarji so bili vsepovsod postavljeni samo klikki zvesti plačani agenti, brez lastnega političnega razsodka.

Vsakogar, ki je vedel za njih dela in spoznal njih oportunizem, so brez vsakega vzroka, da, brez sodišča odstranili iz stranke.

Kakšna je bila njih politika, se najboljšje vidi iz objavljenega sklepa medstrokovne zveze, ki je v času, ko so se trboveljski rudarji borili v dolgi stavki za svoj kruh, poslala rudarjem lepo tolažbo: Sklenili so, da b o d o, če se nasilje ne konča, čujte in strmite, sklicali protestni shod v Beogradu!

Politika groženj, ki se ne izvršijo in politika brezuspešnih prošenj za milostinje — evo, to je karakteristika dveletnega vodstva te stranke v Beogradu.

Ni čuda, da se je pojavil odpor najprvo po vseh pokrajinah proti nacionalno-sovinistični politiki, ki je bila spretno pokrita s »čisto komunističnimi« frazami.

Ta odpor se je končno, čeprav še ne dovolj zavestno, pojavil tudi v vrstah organiziranega delavstva v Srbiji.

Strokovno organizirano delavstvo je le težko prenašalo šikane vodilne politične klike. Samo ljubezen do enotnosti delavskega gibanja jih je zadrževala, da niso odkrito nastopili proti takim metodam — revolucionarnega frazarstva, a največjega oportunizma na delu. Izkazalo pa se je, kakor še vselej, da taka ljubezen ni na mestu, kadar gre za življenjske interese delavstva. Proti zlu se moramo boriti, če ga hočemo izkoreniniti!

Kakor čitamo — je zadnji čas prišlo do odkritega razkola. Cela vrsta odličnih in izkušenih delavskih zapnikov je v javnem proglasu na delavstvo ožigosala to politiko. Žal, da so zveze med proletariatom tako pretrgane, da ne moremo dobiti avtentičnih poročil.

Rezultati take politike so se posebno jasno pokazali ob priliki razgona Neodvisne delavske stranke od policije. Kako je reagiralo delavstvo na to protiustavno in protizakonito nasilje? Nič! Bilo je jasno, da ni ta stranka samo zgubila vsako organizatorično zvezo z delavstvom, temveč tudi vse simpatije delavstva, da o kmetemskem ljudstvu niti ne govorim.

Razpad Neodvisne delavske stranke je torej zakrivila vodeča klika, ki je dve leti vodila politiko oportunizma na delu, pokrito z revolucionarnimi frazami, ki je sistematično vršila v organizaciji puč za pučem; ki je z lažljivimi intrigami varala delavstvo in internacionalno; ki je namesto, da bi budila zavestno proletarcev, njihovo zavest dušila in tlačila.

Iz vseh teh skušenj pa se morajo proletarci učiti, a ne radi porazov, obupati, ki sledijo taki politiki. Vse napake so bile mogoče tudi radi tega, ker delavstvo ni dovolj odločno branilo sklepov kongresa, branilo program in pravilnik stranke, branilo in zahtevalo načelo javnosti, branilo in zahtevalo pravo resnično demokracijo v svoji organizaciji.

Strnimo se, sodruzi, v tesno organizacijo, ki bo stala kot svetilnik na sredi razpršenih valov delavskega razreda!

COLOMBO CEYLON TEA
Marque speciale.

Razno.

Zopet zmaga pred sodiščem.

Kristanovi agenti iz Konsumnega društva za Slovenijo in Strokovne komisije in iz okolice »Socialista« so napenjali vse sile, da preprečijo delavstvu konsolidacijo in ga tako prisilijo v ponovno odvisnost od Kristana in njegovih agentov. Ker tega niso mogli doseči v stranki, so izstopili in poskusili ustanoviti novo stranko — pa organizacije niso šle za njimi, ostala je le zelena miza upravnih svetnikov in pa »Socialist«, ki ga vzdržujeta Blasnikova in Ljudska tiskarna. Končno so začeli jemati delavstvu zaupanje v »Slogo«, ki je lastnica »Napreja«, češ, vse bo propadlo. Ker ni hotelo nič propasti, so strašili delavstvo s tem, da bo morala »Sloga« plačati pravdo, ki jo je dr. Korun vodil v Korenovem imenu proti strankinemu tajniku, ki naj bi plačal Korenovo

zahrbtnost iz l. 1923. Nekateri malo-dušneži so se res zbal in o priliki Böhmovega puča smo ta strah zelo neprijetno čutili. Ali bodo zdaj popravili svojo napako, ko zvedo, da so korunovci popolnoma pogoreli in bili obsojeni tudi poravnati naše stroške v znesku 9445 Din? Par tisoč so znašale samo pričnine, ki jih dobimo zdaj nazaj. Res je, da živimo v kapitalistični družbi in da je nevarno bosti se z bogatimi ljudmi, toda kdor vztraja v svoji veri, da pošena stvar mora zmagati, in žrtvuje potrebne stroške tudi kadar ima denarja komaj za sproti, ta zmaga nad krivico tudi pri meščanskih sodiščih. Pri tej priliki lahko delavstvu razložimo važnost tozadevne točke našega programa (II. A. 11, stran 10.), ki zahteva »brezplačno pravosodje in pravno obrambo«. Kdor nima denarja, mu namreč sedanja pravica nič ne pomaga. Pred zadnjo razpravo nam je pisalo sodišče, da naj zopet vplačamo 1800 Din, drugače naše priče ne bodo zaslišane. Ker toliko nismo imeli, smo poslali vsaj 1300 Din, zato sta odpadli 2 priči. No, zmagali smo tudi brez teh dveh, če bi pa niti 1300 ne poslali, bi ne bila zaslišana nobena priča in lahko bi propadli. Brez denarja ni mogoče dokazati resnice v sedanjem družabnem redu, ki se ne imenuje zastoj kapitalistični red.

r Zmaga socialnih demokratov pri volitvah v Nemčiji. V nedeljo, 7. t. m. so bile v Nemčiji volitve v drž. zbor. Dobili so socialni demokrati 131 mandata (maja 1924 — 100), komunisti 45 (prej 62), nemški narodni socialisti 14 (prej 32), centum 68 (prej 65), demokrati 32 (prej 28) ljudska stranka 50 (prej 45). Socialisti so torej napredovali za 31 mandata, komunisti nazadovani za 17. V številu oddanih glasov je razlika še večja, socialisti so dobili okoli 8 milijonov glasov, komunisti 2.7 milijona, maja t. l. pa socialisti 6 milijonov, komunisti blizu 4 milijone! Značilen je tudi poraz nemških fašistov (narodnih socialistov), nazadovani so za 18 mandata. Socialisti bodo v Nemčiji v novem parlamentu najmočnejša stranka. Gre torej krepko naprej! Tudi pri nas bo šlo, seveda: delati je treba in sklepe kongresov držati in izpolnjevati, premišljevat in izobraževati se!

r Okoli volitev. Strank pri volitvah meseca februarja ne bomo imeli menda nič manj kakor lani. Vse stranke se cepijo, to je: vsi voditelji bi radi bili poslanci. Na Slovenskem so se razcepili samostojneži, ki pojdejo na »stajerskem skupno z demokrati v volitve, zato bodo pa nekateri slovenski samostojni samostojneži kandidirali na listi zemljoradnikov v južni Srbiji. Nemci bodo v mariborskem okrožju nastopili tudi z lastno listo. Nosilec klerikalne liste bo menda v mariborskem in ljubljanskem okrožju dr. Korošec. Prepeluhovi republikanci so imeli pred dnevi v Zid. mostu konferenco zaupnikov in z Radičevimi odposlanci. »Slovenski republikanec« (bivši »Avtonomist«) je prinesel o tej konferenci tako vodeno poročilo, da je mogoče resnica, kar poročajo drugi listi, da bo namreč na Stajerskem in v Prekmurju kandidiral Radič sam, le ljubljansko okrožje bo prepustil svoji slovenski podružnici.

r Naši neodvisneži so poslali ponudbo Prepeluhu za »enotno fronto«, a jih je g. Prepeluh odklonil, kakor Radič ponudbo centrale Delavske neodvisne stranke v Beogradu. Zadnji »Delavsko-kmetijski list« objavlja ponudbo in odgovor in pravi, da ponudba ni bila resna. Tako je! Naši čitatelji imajo priliko spoznati, da Neodvisna delavska stranka sploh še nikdar ni bila resna. Do tega spoznanja bodo prišli kmalu vsi proletarci.

r Trocki. Lenin je umrl, Trocki je moral oditi, njiju delo in uspehe si lastijo in uživajo drugi, zlasti Stalin, Kamenjev in Zinovjev, tisti trije može, ki popolnoma absolutistično vladajo nad vso III. internacionalo. Zanimivo je, kako so odžagali Trockega. Mož je še pred Leninovo smrtjo zahteval več demokracije v komunistični stranki na Ruskem. S svojo zahtevo pa ni prodrl, ker so njegovi trije zgoraj imenovani nasprotniki

brezobzirno in demagoško izrabili Leninovo bolezen in smrt proti njemu. Trocki pa radi tega ni obupal, čeprav so ga obdali od vseh strani z nadzorniki in vohuni. Spisal je knjigo svojih spominov iz boljševiške revolucije l. 1917. V svoji knjigi je napisal tudi, kako so Stalin, Kamenjev in Zinovjev takrat obupali, ostali popolnoma nedelavni v ozadju, šele potem, ko je revolucija za boljševike uspešno končala, so se spet pokazali in se prerili na vodilna mesta. Ko je knjiga izšla, se Trockemu niso upali reči: lažes, pač pa so morale na ukaz eksekutive III. internacionale vse komunistične stranke protestirati proti Trockemu. Te dni je prispela vest, da je Trocki »zbolel« in da je odložil svoje funkcije. Čudno je, če pri nas zahtevaš demokracijo, prideš lahko v spor z zakonom »o zaščiti države« na Ruskem je tudi tako!

r Organizacije, ki so že nabrale več vlagalcev po 1% zasluzka kot hranilno vlogo »Sloge«, lahko obračunajo hranilne vloge skupno z obračunom.

Delegati in gostje, ki v Ljubljani nimajo določenega prenočišča, naj nam to sporočijo do 20. t. m., da jim lahko pravočasno preskrbimo prenočišče.

Dolžniki za »Napreje«, »Ljudski glas«, razne brošure itd., pošljite stranki takoj, kar je njenega! Ne zadržujte s svojo nemarnostjo napredka družbe!

r Na Vrhniko. Nečlanom se vstopnice za strankin zbor ne morejo izdajati. To je razumljivo tem bolj, ker bi potem lahko tudi klerikale ali orjunaši prišli ponje, da nam iz zborovanja napravijo kakšno podobno predstavo, kakršna je bila v Trbovljah 1. junija.

Socialistični koledar 1925 je dotiskan in ga začnemo te dni razpošiljati.

»Svobodaši« v Ljubljani in okolici, v nedeljo, 14. t. m. ob 10. dop. skupen obisk razstave v Jakopičevem paviljonu (Tivoli).

O BLEKE
O B NA
O B ROKE
O. B. MESTNI TRG 5
BERNATOVIČ.

LE MIRNE ŽIVCE!

Primoran sem v naglici napisati par svojih misli »Sodr.« Franc Svetek sklicuje na nedeljo dne 14. t. m. zaupniško konferenco v Ljubljani v Mestni dom za rešitev vprašanja enotne fronte za bodoče državno-zborske volitve.

Razposlal je tozadevne okrožnice France Svetek po vseh okrajih na posamezne sodruge, ki so in ki niso člani nobene naše organizacije.

Dotični sodrug, ki je tu na Jesenicah prejel to okrožnico, me je obvestil o njej, ker žal nima časa, da bi se te konference udeležil, žal pa tudi meni ni mogoče, zato evo par mojih misli o tem. Prvo okrožnico sem prejel jaz na Jesenicah od dr. Korunove grupe, približno kakšne vsebine je bila, je pojasnil članekar z Jesenic v zadnjem »Napreju«. Po tej okrožnici je prejel poziv na enotno fronto tudi pokr. tajništvo. Sedaj je izšla zopet nova okrožnica. V prvi blati jo naš pokr. odbor, to so poslali tudi meni, ki sem član tega odbora, nato poziva v enotno fronto tudi naš pokr. odbor, ki so mu pozneje stavili tudi ultimatum do 7. decembra.

Nova, sedanja okrožnica se zopet glasi, da je nevarno, da nas oni, ki niso za tako edinstvo, kakor si ga menda Svetek zamišlja, pogazijo in onemogočijo, tako piše Svetek.

Cenjeni sodrug! Širom Slovenije, vprašam vas, ali je to resno, ali je to kakšno delo, ali smo bebeci, analfabeti; da se tako nizkotno operira proti resnemu delavskemu edinstvu? Na eni strani poziv za enotno fronto, na drugi pa nam zaupnikom pošiljajo v pokrajino pozive, da bi v lastnih organizacijah in stranki delali puče in pogazili vse principe svojih pravil.

To, kar sklicuje na nedeljo Svetek

kot zaupniško konferenco v Ljubljani, je zopet njegov nov put in vendar bo iz tega vsakdo razumel, da mi resno s takimi pučisti ne moremo razpravljati, posebno še, ker to sklicuje posameznik Svetek, ne pa kaka stranka, radoveden sem, če ne bo tudi sam A. Kristan navzoč. Zakaj se ni on podpisal, saj je to povsem njegov način in delo?

Jasno je bilo vendar že v zadnjem »Napreju« povedano, da smo mi za pravo čisto, odkrito in pošteno edinstvo.

Sodrug, kdor tega noče razumeti, kdor takih taktičnih načel ne sprejme, kdor se tistih malih dolžnosti brani, ki jih naš skromni pravilnik zahteva, ta nima poštenih namenov med nami!

Moje mnenje je, čeprav je mnogo res, kar Svetkova resolucija pravi, kako proletarijat strada, (Kristan in Svetek et komp. vem, da ne), da vlada brezposelnost itd. toda preko tega vendar vsaj jaz temu proletariatu radi brezposelnosti in glada ne bom svetoval, da naj gre v cirkus polagat za velike obljube svojo glavo v žrelo zverinam.

Jasno in mirno gledam — v bodočnost in sem neomajno prepričan, da mora zmagati načelo: socializem mora biti čist! Končam in sem uverjen, da naših hrastov ne podere noben vetrič ne vihar. Sodrug! Četudi nas danes marsikdo še težko razume, posebno, ker se včasih tudi malo kregamo in čeprav nas mnogi še dolgo ne bodo razumeli, kaplja za kapljo razbije najboljšo trdo skalo, slej ali prej se mora pred našo vztrajnostjo zlomiti zapah na vratih temnice, jetnišnice, v kateri so zaprte duše naših proletarcev.

Moč se meri po zavednosti, ne po poslacih! Te misli sem napisal za to, ker radi naše vztrajnosti napadajo vselej le sođr. Bernota. Taki smo, kdor misli resno in pošteno, smo mu na razpolago, ker hočemo resne organizacije, ne pa da rušimo na ta način temelje organizacije, kakor to delajo svetkovci. Oglasite se, sodrug!

Jurij Jeram.

Ako piješ 'BUDDHA' čaj,
vživaš že na zemlji raj!

Iz stranke.

r Seja nadzorstva SSJ in KDZ ter »Sloge« bo v sredo, 17. t. m. ob 10. v Ljubljani v običajnih prostorih.

s Kraj. pol. organizacija SSJ v Ljubljani sklicuje svoj redni letni občni zbor dne 13. decembra 1924 v prostorih gostilne pri Mraku, Rimska cesta, ob 8. uri zvečer. Dnevni red: 1. Poročilo funkcionarjev; 2. volitev novega odbora; 3. volitev delegata za kongres; 4. razno. Udeležba vseh članov — dolžnost! — Odbor.

Vrhnika. Druga seja vrhniškega občinskega odbora se je vršila 16. novembra ob navzočnosti velike množine poslušalcev. Ker županstvo samo ni hotelo razglasiti, kdaj in kje se seja vrši, je Kmetko-delavska stranka občinstvu sama z javnim oklicem naznanila sejo. Že pri prvem nujnem predlogu, o pospešitvi izdaje koncesije Kressovemu projektu (izkoriščanje vodne sile Unce), ki ga je predlagala naša stranka, je izval županov nastop vihar ogorčenja. Župan je namreč mesto da bi objektivno vodil sejo, klical nekemu odborniku, krščanskemu socialistu, ki je z nami glasoval, da se naj vsede. Kmetko-delavska stranka je prva protestirala proti temu nečutenemu nastopu občinskega glavarja, ter je zahtevala, da se županova izjava vpiše v sejni zapisnik. Župan tega ni storil, zakaj, bomo dognali na prvi seji. Sledila je proračunska debata, ki je duhove še bolj razburila. Prihodnjič več o tem. — Krajevna organizacija S. S. J. na Vrhniki.

s Vrhnika. V nedeljo, 14. decembra zaupni sestanek članov organizacije SSJ ob 8. uri zjutraj v gostilni pri Jurci. Udeležba dolžnost. Na dnevnem redu je volitev delegata za strankin kongres 25. in 26. decembra, predlog organizacije za kongres in

drugo. — Kraj. pol. organizacija SSJ. — Popoldne istotam predavanje o Cankarju in njegovih delih ob obletnici Cankarjeve smrti (11. XII.). Predavanje priredi podružnica »Svobode« brezplačno. Začetek ob pol 3. uri. — Podružnica »Svobode«.

KAKAO VAN KASTER je najbolj priljubljen!

TISKOVNI SKLAD.

Od 1. I. do 27. XI. 1924 Din 32.014/18	
Mihael Varmonočnik, Štore (izpuščenol)	Din 5.—
Josip Resnik, Štore (izpuščenol)	Din 5.—
Ivan Kramar, Trbovlje	Din 10.—
SSJ Zagorje	Din 5-10
Karol Kisovec, Ljubljana	Din 41-50
J. Jeram, Jesenice	Din 20.—
Z Vrhnike (imena prih.)	Din 65.—
Z Jesenic preplačila pri »Napreju«	Din 1.50
V. Požar, Cerklje	Din 10.—
skupaj	Din 32.167.28

Od 1. I. do 4. XII. 1924

VOLILNI SKLAD.

Zadnji izkaz 4. XII.	Din 256.25
Karol Kosec, Žalec	Din 10.—
V. Möderndorfer, Mežica	Din 50.—
Darovali prijatelji J. P., ker se je spametoval	Din 40.—
Jos. Prijatelj, nabral	Din 10.—
Od 1. XI. do 11. XII. skupaj	Din 366.25

Zbirajte za volilni sklad!

»ADRIA« prašek za pecivo in vanilin sladkor je najboljši!

SHOD »PROMETNE ZVEZE«.

Železničarski shod, ki ga je sklicala klerikalna »Prometna zveza« v soboto, 6. t. m. v Ljubljani v Mestnem domu, je obiskalo 120 do 150 železničarjev in upokojencev. Povabljen je bil tudi prejšnji minister za promet, g. prof. Sušnik, ki pa se shoda ni udeležil, temveč je v »Slovenec« z dne 6. t. m. izjavil, da na shod ne bo prišel, ker ga je Beltram na nedostojen način povabil. Najbrže pa ima g. Sušnik kosmato vest in govori le pred povabljenimi zaupniki, ne pa pred železničarji svoje lastne organizacije (Prometne zveze).

Ker ima naš list malo prostora, ne bom na dolgo in široko opisoval govorov, ki so bili precej demagoško v volilne svrhe zaviti, bilo pa je tudi nekaj pravih in potrebnih idej. Tako so povečini vsi govorniki od Beltrama, Trškana do Makuca poudarjali potrebo po enotni organizaciji, Beltram celo še več: po splošni delavski organizaciji, da bi boljše spoznali svoje skupne težnje.

A kaj pomaga, če širijo take ideje ljudje, ki jih vsi poznajo, kaj da so in se le pred volitvami kažejo in posnemajo dobre ideje drugih! S tem samo umažejo in ukalijo čiste in zdrave ideje, ni jim pa za stvar. To se lahko vidi po njih dosedanjih delih. Zdrave ideje imajo zdaj na jeziku ljudje, ki so prej vodili in organizirali razne koalicije z meščanskimi organizacijami, samo da je vlada dobila čas in vse, kar je bilo potrebno, da imamo zdaj železničarji in upokojenci tako pragmatiko. In še ta ni izvedena! Železničarji in vse ostalo delavstvo, le izrabljali: vas bodo, obljubovali vam bodo razne stvari, vsaka vlada pa bo naredila samo toliko, kolikor bodo razmere in koristi kapitalizma kazale, drugače boste pa vseh vlad molzna krava in drugega nič. Ko bo delavstvo začelo izvrševati sklepe, se mu bo tudi začelo boljše goditi, kapitalizem pa konec jemati.

Železničarji, vam velja to še posebej, ki ste bili pionirji socializma in organizacij. Spoznajta red in začnite izvrševati sklepe, vstopajte v železničarsko sekcijo »Skupnega doma«. Videli ste, koliko zedinjenj smo

doživeli, kar nas je še ostalo od bivšega »Rechts- und Gewerkschaftsvereina« na Dunaju — toliko, da nas ni skoraj nič več! Vsega tega je krivo to, da sklepe nismo uvaževali in izvrševali, temveč smo se le posameznikom pustili, da so nas zedinjevali in »zedinili« tako, da smo vsi razbiti.

Karel Kisovec.

(Op. Vsa pojasnila o »Skupnem domu« pogledj v »Soc. koledarju« za leto 1925.)

Dopisi.

VELENJE IN ŠKALE.

V nedeljo 30. novembra smo sklicali sodrug iz Velenja in Skal skupen sestanek, da naznanimo članom zadnje sklepe pokr. odbora ter izvolimo delegate za strankin kongres.

Presenetila nas je 46. štev. »Socialista«, ki naznanja, da se je v Velenju osnovala nova organizacija, ki je izvolila baje v odbor tudi dva naša sodruga, ki imata oba plačan novemberski prispevek. To sta ss. Fidej in Pistotnik. To je dakaz, da nimajo niti svojih članov za odbor. Predsednik Salesnik je imenoval kar 5 odbornikov iz Skal, mesto da bi obnovil Kmetko-delavsko zvezo v Družmirju, ki je zaspala pod njegovim predsedstvom ter izvolil odbor iz Družmirja, kjer ni razen njega nobeden niti strokovno niti politično organiziran pri nas, ampak so vsi delavci — rudarji indiferentni. Ker bi morali po pravilniku oba izključiti, smo se še istega dne pri obeh informirali. Sodr. Rudolf Fidej sploh ni član te »nove« organizacije, niti ni vedel, da je v odboru, dokler ni tega čital v »Socialistu«. Ss. Martin Pistotnik in Brglez Jernej sta pa plačala vsak po en prispevek, ker sta bila od Kasnika nalagana, da je to tista organizacija, ki smo bili vsi prej v njej organizirani (Unija slov. rudarjev). To smo napisali v list zato, da bodo člani, ki čitajo »Socialista« in »Napreje« vedeli, kako v »Socialistu« sleparijo svoje člane s takimi organizacijami, ki jih ni. Če bi vsi naši člani hodili na sestanke zmiraj, bi bila taka demagogija nemogoča. Pika.

Velenje. Velenjska organizacija je prejela iz Celja vabilo, podpisano od Franca Korena, da naj pošljemo delegata na skupno konferenco v Celje, da se dogovorimo o skupnem nastopu pri volitvah. Če bi se konference ne udeležili, bodo smatrali, da skupen nastop odklanjamo. Korenu bo dobro znano, da so danes slabe gnotne razmere pri takozvani »Na-prejevi frakciji«, da nimamo denarja, da bi se udeleževali konferenc, ki so le pesek v oči. Če vam gre za pošteno združitev, postavite kandidate, ki se niso udeleževali pri raznih akcijah proti »Napreju«, nam pa dajte pravico, da o njih odločujemo in da bo delavstvo vedelo, da vam ne gre samo za mandate. Tiste pravice bomo dali seveda tudi vam, da boste lahko izbirali med stalnimi naročniki »Napreja«, seveda če to potrdi vaš in naš strankin zbor. Korenu bo tudi dobro znano, da tako važne zadeve rešuje strankin zbor. (Letos bo 25. in 26. t. m.). Vsaka organizacija ima pravico predložiti svoje predloge do 15. t. m. Zdi se nam pa, da vam ne gre za kakšno pošteno delo, ker »Socialist« objavlja kar naprej »nove« organizacije, dasi vemo, da nimajo n. pr. v Velenju niti dovolj članov za odbor. Spominjamo se časov, ko je n. pr. neki Staudinger iz Maribora zadnji dan pred volitvami v narodno skupščino razposlal proti Korenu okrožnico na vse tukajšnje okoliške organizacije, da je dosežen sporazum v prid 5. skrinjici, samo da je delavstvo izostalo od volitev.

Javna zahvala gospodu ministru prof. Sušniku, da je v svoji velikodušnosti in kot vnet zagovornik cerkvenih nauk opeharil nižje službenice in poduradnike v pokoj za priolizno 60—100 Din mesečno. Ti upokojenci bodo to vsoto prokleto čutili. Vlada reda, zakona in pravice je bila prav taka, kakor je sedanja Pašić-Pribičevićeva — vrana vrani ne izkljuje oči. »Narod« poroča 10. t. m. svojim backom, da je ministrski svet

sklenil izplačati razliko upokojencem, kakšno ne vemo, mogoče kakšnim inspektorjem, načelnikom in ministrom na razpoložanju. Upokojenci smo pa danes na slabšem kakor prej: pet dinarjev na dan so nam dali — sedem so jih pa vzeli! Naredili sta to obe vladi, prejšnja vlada »reda, zakona in pravice« in sedanja nasilna PPŽ. Ona nas je imela za backe, ta se iz nas norca dela. Upokojenci, železničarji — kdaj nas bo pamet srečala? Kdaj ne bomo več za štafazo strankam, ki nas izkoriščajo in nam

niti drobtinice z bogato obložene mize ne privoščijo? 8. februarja, upokojenci, kakor en sam mož vsi za PP in za »red, zakon in pravico«, kakor doslej — figo! — Upokojenec. Jesenice. (Zahvala.) Podpisani se iskreno zahvaljujem vsem sodrugom, ki so mi pomagali s svojo požrtvovalnostjo v moji bolezni s tem, da so nabrali zame Din 279.50, ki sem jih z velikim veseljem prejel. — Sodrugi! V skupnosti je moč, ki lajša posamezniku premagovati težave, ki ga doletijo na poti vsakdanjega

življenja. Zato, sodrugi, bodimo vztrajni za pravo socialistično idejo in ne omahujmo v današnjih kritičnih pojavih, ki so v socialističnih vrstah. Le v skupnem odločanju in po zdravih načelih se bo proletarijat rešil vsega zla, ki ga mori in bega sem in tja. — Sava, 26. nov. 1924. — Anton Znidar.

r Savinjska dolina. Če je komu znano, kje se nahaja zdaj g. Matevž Semec, bivši rudar v Trbovljah, naj proti odškodnini takoj naznani njegov naslov g. Antonu Prislanu, Parižlje 26, Braslovče.

Lastnik: »Sloga«, r. z. z o. p.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Zvonimir Bernot

(v imenu pokr. odbora SSJ in KDZ.)

Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.

13. XII. 1924. — 2700.

Zbirajte za tiskovni sklad!

Dobro boste hodili!

v Suttnerjevih čevljih! Čevlji tvrtke Suttner je nenadomestljive trajnosti, čvrstosti, moderen in eleganten, a pri tem po ceni!

Skrbno izdelan iz izbrane, dobre usnje! Ime Suttner je garancija za dobroto in solidnost! Tudi polučevlje in sandale, enako tudi bogato izbiro srajc, naramnic, športnih kap, Vam nudi bogato ilustrirani cenik, v katerem najdete tudi vsakovrstno jedilno orodje, škarje, žepne nože, doze za cigarete in tobak, kresala.

veržice in krstne obeske. Pošljite 2 dinarja za cenik na

RAZPOŠILJANICO H. SUTTNER
v Ljubljani št. 990 Slovenija.

Pri tej priliki se lahko naroči Fellerjeva Elsa-mila v 3 vrstah: Liližno-mlečno, glicerino, boraksovo, kufano in milo za britje.

Zadruga pozor!

PERHAVEC & VALJAK

Tovarna za izdelovanje likerjev, desert vin in sirupov
d. z o. z.

Maribor.

IZDELUJEMO TOČASNO:

Chartreuse
Benediktinec
Alaš-kimovec
Jajčji konjak
Vanilija
Grenjak (kiselčni liker)
Vermouth
Marsala
Marsaletta
Malinov sek
Punč
Rum
Medic konjak

Nasi likerji, fina vina in sirupi so samo pristni, prvovrstni izdelki, in najfinjših zelišč izdelani in prekašajo vsako tu- in inozemsko konkurenco.

ZAHTEVAJTE NAŠ CENIK!

Najboljši šivalni stroj

je edino le

Gietzner in

Pouk v vezenju brezplačno.

Večletna garancija. Popravljeni na razpolago

Adler za rodbinsko in obrtno rabo v vseh opre mah

Josip Petelinc, Ljubljana (blizu Prešernovega spomenika)

A Vi gospod?

mar nečete končno skrbeti, da ne postanete plečasti? In kot nežen soprog in oče nekaj storiti za pravilno nego las Vaše soproge in otrok? Poizkusite torej **LEKARNARJA FELLERA ELSE - POMADO ZA LASE**, prikušeno sredstvo za nego las, katere odstrani prhljaj in zabrani prerano izpadanje in osivelost las, stori lase voljne in lesketajoče tako, da se morejo česati lepe frizure.

ZA POIZKUS 2 končka z zavojnico in poštnino 80 dinarjev, toda le tedaj, ako se denar pošlje vnaprej. Po povzetju stane 10 dinarjev več, torej 48 dinarjev. Naročila nasloviti na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar
v Stubici Donji, Elsa trg 252, Hrvatska.

ELSA-ŠPIRIT ZA LASE krepki lasišče. ELSA-KATRANOVO MILO je izvrstno za pranje las. ELSA-MILO ZA BRITJE nudi pri britju največjo ugodnost. ELSA-VODA ZA ZOBE stori zobe bele kot biser.

NAŠIM RODBINAM

priporočamo
našo pravo domačo
KOLINSKO
cikorijo,
izvrsten pridatek za kavo.

Proletarci!

Gostilne in kavarne,
ki nočejo vašega lista,
najbrže tudi vašega
denarja ne marajo.

Ustrezite jim!

18 let priznane

kapsule „LARUCIN“

(odobrene od ministrstva za narodno zdravje) zdravilo najsigurnejše gnojno kapavico (triper) in bolezni mokril. Škatlja 20 Din v vseh lekarnah. Direktno: Apoteka BLUM, Subotica.

Bolni na pljučih.

Tisoče ozdravljenih!

Zahtevajte takoj knjigo o moji novi umetnosti zdravljenja, ki je le mnoge rešila. Ona pomaga pri vsakem načinu življenja, da se bolezen hitro premaga. Notno pomenje in košelj prestane, telesna celina se poveča, ter po splošnem posnenu olajša bolečine.

Resni možje

zdravniške znanosti potrjujejo prednosti moje metode, ter jo radi priporočajo. Cimperje začnete z mojim načinom prehranjenja, tem bolje bo za Vas.

Popolnoma zastoj

dobite mojo knjigo, iz katere boste izpali mnogo koristnega znanja, ker bo moj založnik izdal vsega skupaj samo

10.000 kom. zastoj

in razposlal, pišite takoj, da se boste mogli tudi Vi prištevali krogu srečnih dobitnikov te knjige.

Naslov: **AUGUST MÄRZKE**
Berlin-Wilmersdorf
Bruchsalerstraße 5 Abtl. 668.

Je li osvoditev bolečin vredna ene poizkušnje?

Potem se ne toži! temveč poskušaj: **LEKARNARJA FELLERA ELSEFLUID**. Imaš bolečine v obrazu? Na celem telesu? Muči te revmatizem, glavobol? Zobobol? Ako si preobčutljiv proti mrzlemu zraku, Ti bo trljanje z Elsafluidom olajšalo bolečine. Te okrepilo in osvežilo. Znotraj želodec, pri krčih, bolečinah nekoliko kapljic na sladkorju. Mnogo izdatneje in bolj delujoče ko francosko žganje, najbolje sredstvo te vrste! Z zavojnico in poštnino vred stane:

1 paket	s	6	dvojnati. ali	2	spec. stekl.	62 Din
2 paketa	s	6	dvojnati. ali	2	spec. stekl.	96 Din
3 paketi	z	12	dvojnati. ali	2	spec. stekl.	130 Din
6 paketov	z	18	dvojnati. in	6	spec. stekl.	240 Din

Naročila naj se natančno naslove na:

Eugen V. Feller, lekarnar
v Stubici Donji, Elsa trg 252 — Hrvatska.

Za dopolnitev paketa priporočim: ELSE-KROGLJICE, milo odvajalno sredstvo z dobrim uspehom. ELSE-RIBJE OLJE krepki slabe otroke in odrasle.

se dobi v vseh
specijalnih prodajalnah

Ni Vam več potrebno

godrnjati radi draginje, ker sedaj lahko dobite vse vrste blaga za obleke in perilo pri tvrdki

I. N. ŠOŠTARIČ, MARIBOR,
ALEKSANDROVA CESTA 13

po zelo znižani ceni

na pr. sukno po 60'—, 70'—, 90'—, 100'— Din itd., platno po Din. 11'—, 14'—, 16'—, 20'— itd., izgotovljene srajce Din. 44'—, 50'—, 56'— itd., spodnje hlače po Din. 32'—, 34'—, 40'— itd., izgotovljene obleke, in drugo za vsako ceno. Železničarji dobijo blago tudi na obroke.

Ribje olje

medicinsko, norveško sveže
v zalogi

Drogerija **ANTON KANC**,
sinova Ljubljana, Židovska
ulica 1.

Razpošilja tudi po poštnem
povzetju.

Steklenica po 9 in 12 Din.

NAŠI IZDELKI:

Dvojnoslada riana **ELSA**
v rdečih zavitkih.

Dvojnoslada ječmenova **ELSA**
v modrih zavitkih.

Stajena ječmenova **ELSA**
v zelenih zavitkih

so najboljši!

Zahtevajte le Žiko!

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana — Frančiškanska ulica šte. 6

registrovana zadruga s omejeno zavezo.

Tiskovine

za šole, županištvu in urade, najmodernejšje plakate in vabila za veselice, letne zaključke. Najmodernejšja uredba za tiskanje časopisov, knjig, brošur itd.

STEREOTIPIJA **LITOGRAFIJA**